

Εκδήλωση του ΣΕΒ με θέμα:
**«Επιχειρηματικότητα χωρίς Εμπόδια:
Ανοίγοντας Δρόμους για την Ανάπτυξη»**

Παρασκευή 11 Μαρτίου 2011

ΣΧΕΔΙΟ

Ειδική Έκθεση:

**«Διαδικασίες ελέγχου στην παραγωγή της βιομηχανίας
τροφίμων και ποτών»**

ΕΚΔΟΣΗ 1^η

Αθήνα, Μάρτιος 2011

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Περιεχόμενα

1	ΣΥΝΟΨΗ	3
2	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	5
	2.1 Ανάλυση Διαδικασίας.....	5
	2.2 Εμπλεκόμενοι Φορείς με τις Βιομηχανίες	10
	2.3 Νομικό Πλαίσιο	10
	2.4 Προβληματικές Περιοχές	11
3	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ	13
	3.1 Κατηγορίες Ρυθμιστικού Κόστους	13
	3.2 Ποσοτικοποίηση Ρυθμιστικού Κόστους.....	13
	3.3 Αξιολόγηση και Βασικά Συμπεράσματα	18
4	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	19
	4.1 Προτάσεις Παρέμβασης.....	19
	4.2 Αναμενόμενα Αποτελέσματα	21
	4.3 Πιθανές Πηγές Χρηματοδότησης.....	22
	4.4 Επόμενες Ενέργειες/ Αξιολόγηση Αποτελεσμάτων	23
5	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	24

1 ΣΥΝΟΨΗ

Η βιομηχανία τροφίμων και ποτών αποτελεί τομέα ιδιαίτερα αυξημένου κοινωνικού ενδιαφέροντος, ο οποίος διέπεται ελεγκτικά πρωτίστως από την Κοινοτική Νομοθεσία σε συνδυασμό με την αντίστοιχη Εθνική. Η τήρηση των όρων ασφάλειας και ποιότητας στον τομέα παραγωγής τροφίμων και ποτών διασφαλίζεται με το Σύστημα HACCP¹, για όλες τις βιομηχανίες, δεδομένου ότι απαιτείται από τη νομοθεσία οι επιχειρήσεις στον συγκεκριμένο τομέα να επιδεικνύουν τη δέσμευση τους ως προς την ασφάλεια τροφίμων – ποτών μέσα από κατάλληλα προγράμματα διαχείρισης. Ανεξάρτητα από το μέγεθος τους, όλες οι βιομηχανικές μονάδες του τομέα πρέπει να εφαρμόζουν κατάλληλο σύστημα διαχείρισης της ασφάλειας των προϊόντων τους. Το γεγονός αυτό αποτελεί αφενός υποχρέωση των επιχειρήσεων, αφετέρου τους προσδίδει αποτελεσματικότερο και χαμηλότερου κόστους σύστημα για την παραγωγή ασφαλών προϊόντων. Στην ουσία δηλαδή, το HACCP αποτελεί κόστος ποιότητας για τις επιχειρήσεις.

Παρόλη την εφαρμογή του συστήματος HACCP, σημαντικά προβλήματα επισημαίνονται στη λειτουργία των ελέγχων της αγοράς:

1. Λόγω της πολυπλοκότητας του υφιστάμενου εθνικού θεσμικού πλαισίου και του πλήθους των συναρμόδιων εμπλεκομένων ελεγκτικών αρχών. Εντοπίζεται πληθώρα διαφορετικών νομοθετημάτων για τον επίσημο έλεγχο των τροφίμων και ποτών, με τη μορφή Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων, τα οποία στην πράξη πολλές φορές αλληλοαναιρούνται. Επιπλέον, ο κατακερματισμός του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου και η μονομερής θέσπιση των νομοθετημάτων από κάθε αρμόδια αρχή έχουν ως αποτέλεσμα την αμφίβολη αποτελεσματικότητα τους. Ως εκ τούτου, αναδεικνύεται η ανάγκη υιοθέτησης ενός ενιαίου σχεδίου δράσης για την υγιεινή, την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων και ποτών, αντίστοιχο προς τα προβλεπόμενα από το Ευρωπαϊκό δίκαιο, καθώς και ο κεντρικός συντονισμός αυτών των δράσεων.
2. Λόγω σημαντικών αδυναμιών στο ελεγκτικό σύστημα της χώρας, με κυρίαρχη την απουσία ενός συστήματος αξιολόγησης και αποτελεσματικής διαχείρισης των καταγγελιών, με συνέπεια την αυξημένη σπατάλη πόρων από πλευράς των επιχειρήσεων και του δημοσίου για την χωρίς διάκριση αντιμετώπιση αβάσιμων ή ελάσσονος σημασίας καταγγελιών. Η έλλειψη θεσμικής και νομοθετικής ευελιξίας στον τομέα αυτό δεν επιτρέπει την ανάπτυξη αποτελεσματικών, προληπτικών και κατασταλτικών ελεγκτικών μηχανισμών ασφάλειας τροφίμων σε αυτοδύναμη βάση.

Τα εν λόγω προβλήματα δυσχεραίνουν το έργο των επιχειρήσεων της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών και ζημιώνουν την αποτελεσματικότητα του τομέα στο σύνολο του. Το ρυθμιστικό κόστος που διακρίνεται στη διαδρομή «Έλεγχοι ασφαλείας στην παραγωγή της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών» αφορά στην πλειονότητα του τα διοικητικά κόστη που προκύπτουν από την ισχύουσα ελεγκτική διαδικασία.

¹ Ο όρος HACCP είναι ακρωνύμιο του Hazard Analysis Critical Control Point (στα ελληνικά προτείνεται σαν δόκιμος ο όρος ΑΚΚΣΕ που είναι ακρωνύμιο του Ανάλυση Κινδύνου και Κρίσιμα Σημεία Ελέγχου).

Τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την παρούσα έκθεση επικεντρώνονται αρχικά στην πολυδιάσπαση αρμοδιοτήτων του ελεγκτικού μηχανισμού, στην ανεπαρκή επικοινωνία των αρμόδιων αρχών για το συντονισμό των δράσεων, στις ανακολουθίες των ευρωπαϊκών και εθνικών νομοθετημάτων και στην πολυπλοκότητα των διαδικασιών ελέγχου που βασίζονται στο απαρχαιωμένο εθνικό νομικό πλαίσιο και όχι στο σύστημα HACCP, που τυγχάνει παγκοσμίως ευρείας αποδοχής, είναι επιστημονικά τεκμηριωμένο και αποτελεί ταυτόχρονα υποχρέωση και πλεονέκτημα για τις επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα οι σημαντικές βελτιώσεις των επιχειρήσεων τροφίμων στον τομέα του αυτοελέγχου δεν αξιοποιούνται αφού ο επίσημος έλεγχος δεν τις λαμβάνει υπόψη ως οφείλει αλλά ξεκινά τους ελέγχους του από μηδενική βάση. Επιπλέον, οι ελεγκτικοί μηχανισμοί εστιάζουν στον κατασταλτικό ρόλο τους (επιβολή προστίμων και κυρώσεων) και όχι στον προληπτικό (συστάσεις) όπως προβλέπει ο Ιδρυτικός νόμος του ΕΦΕΤ. Επίσης, προκύπτει σημαντικό κόστος τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για το δημόσιο από το σύστημα διαχείρισης των καταγγελιών. Αξιοσημείωτο είναι ότι, παρότι τα στελέχη του ΕΦΕΤ διαθέτουν την κατάλληλη τεχνική γνώση για την αξιολόγηση της κρισιμότητας των καταγγελιών, το νομοθετικό πλαίσιο δεν τους δίνει τη δυνατότητα να διαχειρίζονται και να αξιολογούν τις καταγγελίες, έτσι ώστε να δρομολογούνται προς τη δικαιοσύνη αυτές που έχουν ουσιαστική βάση.

Για τον περιορισμό των παραπάνω δυσλειτουργιών, προτείνονται παρεμβάσεις σε νομικό, θεσμικό, οργανωτικό, αλλά και τεχνολογικό επίπεδο, όπως, εξάλειψη συναρμοδιοτήτων, απλοποίηση, ενοποίηση και κωδικοποίηση της νομοθεσίας, επαναξιολόγηση και επανασχεδιασμός της υφιστάμενης διαδικασίας διερεύνησης καταγγελιών, δημιουργία δομών ενημέρωσης και πληροφόρησης για τη λειτουργία της αγοράς (μητρώο επιχειρήσεων), οργάνωση και συντονισμός των ελέγχων από έναν ενιαίο κεντρικό φορέα που θα είναι αρμόδιος για την ασφάλεια των τροφίμων (ρόλο που θα μπορούσε να διαδραματίσει ο ΕΦΕΤ) και δημοσίευση, με τη μορφή «white list», των επιχειρήσεων οι οποίες δύνανται να αποτελέσουν καλό παράδειγμα συμμόρφωσης με την κείμενη νομοθεσία.

2 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

2.1 Ανάλυση Διαδικασίας

Οι διαδικασίες που απαντώνται στη συγκεκριμένη διαδρομή αφορούν, ως επί το πλείστον, ενέργειες στις οποίες προβαίνει αφενός η επιχείρηση και αφετέρου οι φορείς ελέγχου και περιλαμβάνουν στενή συνεργασία και διάδραση μεταξύ των δύο εμπλεκόμενων μερών. Ειδικότερα, οι διαδικασίες περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Υποβολή αίτησης για την πιστοποίηση βάσει του HACCP

Οι επιχειρήσεις, που παρασκευάζουν, μεταποιούν, παράγουν, συσκευάζουν, αποθηκεύουν, μεταφέρουν, διανέμουν, διακινούν ή διαθέτουν τρόφιμα και ποτά, είναι υποχρεωμένες να εφαρμόζουν διαδικασίες ασφαλείας σύμφωνα με το σύστημα HACCP. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος, πρέπει η επιχείρηση να εξασφαλίσει το απαιτούμενο επίπεδο υγιεινής με την εφαρμογή συγκεκριμένων κανόνων ορθής βιομηχανικής πρακτικής (GMP) και ορθής υγιεινής πρακτικής (GHP). Το εφαρμοζόμενο σύστημα κάθε επιχείρησης πρέπει να πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις – του διεθνούς προτύπου ISO 22000/2005:

- *Αναγνώριση κινδύνων*
- *Προσδιορισμός Κρίσιμων Σημείων Ελέγχου*
- *Καθορισμός Κρίσιμων Ορίων*
- *Εγκατάσταση Συστήματος Παρακολούθησης*
- *Εγκατάσταση Διορθωτικών ενεργειών και προληπτικών μέτρων ελέγχου*

Η διαδικασία εφαρμογής του συστήματος είναι η ακόλουθη:

- *Επιλογή φορέα πιστοποίησης.*
Επιλέγεται κοινοποιημένος φορέας πιστοποίησης εφαρμογής συστημάτων ασφαλείας.
- *Υποβολή αίτησης*
 - Καθορισμός της πολιτικής ποιότητας, ασφαλείας και αντιστοιχών στόχων
 - Σχεδιασμός του συστήματος (Κατασκευή διαγράμματος ροής της παραγωγικής διαδικασίας, επαλήθευση του διαγράμματος ροής κ.λπ.)
 - Προετοιμασία τεκμηρίωσης
 - Εκπαίδευση και ενημέρωση
 - Εφαρμογή του συστήματος (Εγκατάσταση συστήματος αρχειοθέτησης και καταγραφής κ.λπ.)
- *Αξιολόγηση δεδομένων*
Γίνεται η αξιολόγηση της αίτησης από το διαπιστευμένο φορέα ελέγχου και εξετάζεται η αίτηση της επιχείρησης και ο φάκελος τεκμηρίωσης και αξιολογείται η πληρότητα των πληροφοριών.
- *Προετοιμασία Αναφοράς*
Η επιχείρηση συγκεντρώνει όλα τα απαιτούμενα έγγραφα και συντάσσει τον ολοκληρωμένο φάκελο τεκμηρίωσης για τη διενέργεια της προκαταρκτικής αξιολόγησης. Επιπλέον, η αξιολόγηση αφορά και στη γραμμή παραγωγής των

τροφίμων ή/και των ποτών.

Συνεργασία σε Ελέγχους από το Φορέα Πιστοποίησης, όπου περιλαμβάνονται οι εξής ενέργειες:

- *Διενέργεια προκαταρκτικής αξιολόγησης από το φορέα Πιστοποίησης.*
 - Διενέργεια επιθεώρησης από εμπειρογνώμονες του φορέα πιστοποίησης. Εάν επιβεβαιωθεί η πληρότητα του υλικού τεκμηρίωσης², ο φορέας ελέγχου έρχεται σε επικοινωνία με την επιχείρηση και προγραμματίζεται η επιθεώρηση στις εγκαταστάσεις της βιομηχανίας. Ο φορέας ελέγχου επισκέπτεται την επιχείρηση και επιθεωρεί τις εγκαταστάσεις της βιομηχανίας, ώστε να διασφαλιστεί η τήρηση των κανόνων ασφαλείας στη γραμμή παραγωγής. Οι εμπειρογνώμονες του φορέα ελέγχου εξετάζουν τα έγγραφα τεκμηρίωσης και, παράλληλα, πραγματοποιούν συνεντεύξεις με τους εργαζόμενους στην επιχείρηση. Η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να εξασφαλίσει την ελεύθερη πρόσβαση στο σύνολο των χώρων εγκατάστασης της παραγωγής.
 - Πραγματοποιούνται κατάλληλοι έλεγχοι και καταγραφή και διασταύρωση των δεδομένων από τους επιθεωρητές. Η ομάδα επιθεώρησης συντάσσει έκθεση, όπου καταγράφει τα σχετικά ευρήματα υπό τη μορφή παρατηρήσεων και, ακολούθως, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα σε σχετική σύσκεψη ανασκόπησης, επισημαίνοντας την ιδιαίτερη βαρύτητα και κρισιμότητα επιμέρους σημείων και ευρημάτων. Κατά τη σύσκεψη ανασκόπησης, η ομάδα επιθεώρησης και ο εκπρόσωπος του οργανισμού καθορίζουν από κοινού τη χρονική περίοδο διεργασίας της δεύτερης φάσης της αξιολόγησης με βάση τα συμπεράσματα της πρώτης φάσης.
- *Διενέργεια δεύτερης αξιολόγησης από το φορέα πιστοποίησης.*
 - Διενέργεια δεύτερης φάσης αξιολόγησης. Στη φάση αυτή πραγματοποιείται διεξοδικός έλεγχος των συστημάτων παραγωγής που χρησιμοποιεί η επιχείρηση. Αυτός είναι και ο τελικός έλεγχος πριν τη χορήγηση του σήματος.
 - Διόρθωση Δεδομένων. Εφαρμόζονται τελευταίες τροποποιήσεις και διορθώσεις των παραλείψεων, ώστε να χορηγηθεί το σήμα πιστοποίησης.
- *Διενέργεια επαναληπτικών επιθεωρήσεων.*
 - Διενέργεια επαναληπτικής επιθεώρησης και επαναξιολόγησης του συστήματος παραγωγής για τη διατήρηση της πιστοποίησης των συστημάτων ασφαλείας. Η επαναληπτική επιθεώρηση και αξιολόγηση των συστημάτων παραγωγής γίνονται κάθε εξάμηνο ή χρόνο (ανάλογα με το προϊόν) και λαμβάνεται η απόφαση για τη διατήρηση του σήματος πιστοποίησης.
- *Λήψη απόφασης για τη χορήγηση/ανανέωση/διατήρηση του πιστοποιητικού ασφαλείας.*
 - Λήψη απόφασης για τη χορήγηση του σήματος. Η πιστοποίηση της επιχείρησης λαμβάνει χώρα μόνο αν κατά την επιθεώρηση διαπιστωθεί πλήρης συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του επιλεγμένου προτύπου και περιλαμβάνει έκδοση του αντίστοιχου πιστοποιητικού και καταχώρηση της επιχείρησης στον κατάλογο πιστοποιημένων επιχειρήσεων.

² Αν όχι, ο φορέας υποβάλλει στην επιχείρηση γραπτή έκθεση με τους λόγους απόρριψης.

- Λήψη απόφασης για τη διατήρηση του σήματος. Μετά την εξαμηνιαία ή ετήσια επιθεώρηση των εμπειρογνομόνων του φορέα διαπίστευσης, λαμβάνεται η απόφαση για τη διατήρηση ή μη του πιστοποιητικού.

Διατήρηση και επικαιροποίηση στοιχείων τεκμηρίωσης του συστήματος HACCP

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του συστήματος HACCP, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να διατηρούν συγκεκριμένα αρχεία και έγγραφα από τα οποία προκύπτουν και συγκεκριμένες εσωτερικές απαιτήσεις για επιθεωρήσεις που πρέπει να πραγματοποιούνται.

Ειδικότερα, οι πιστοποιημένες με σύστημα HACCP μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να τηρούν τα ακόλουθα αρχεία και έγγραφα:

- Αρχεία
 - Αρχείο συνοδευτικών εγγράφων παραλαβής
 - Αρχείο καθαρισμού και απολύμανσης
 - Αρχείο λήψης θερμοκρασιών (σε ψυγεία και καταψύκτες)
 - Αρχείο προσωπικού (βιβλιάρια υγείας)
 - Αρχείο εκπαίδευσης προσωπικού (βεβαιώσεις εκπαίδευσης – ατομικά αρχεία εκπαίδευσης)
- Έγγραφα
 - Γενικοί κανόνες ή ο σχετικός με τον κλάδο της επιχείρησης οδηγός υγιεινής του ΕΦΕΤ
 - Το εγχειρίδιο Βασικής Εκπαίδευσης στην Υγιεινή και το χειρισμό των τροφίμων
 - Φάκελος απεντόμωσης και μυοκτονίας (κατόψεις – δολωματικοί σταθμοί, εντομοπαγίδες, πιστοποιητικά καταλληλότητας υλικών και φαρμάκων, συμβόλαιο με εξωτερικό συνεργάτη)
 - Φάκελο νερού (κάτοψη με όλες τις παροχές νερού, λογαριασμοί ή συμβόλαιο με την υπηρεσία υδροδότησης)

Πρόσθετες απαιτήσεις αρχείων και εγγράφων από μεγάλες επιχειρήσεις είναι οι εξής:

- Αρχεία
 - Αρχείο συντήρησης του κτιρίου, του εξοπλισμού και της διακρίβωσης των οργάνων μέτρησης (π.χ. θερμομέτρα)
 - Αρχείο παρακολούθησης των Κρίσιμων Σημείων Ελέγχου του HACCP
 - Αρχείο διορθωτικών ενεργειών
 - Αρχείο ανάκλησης προϊόντων
 - Αρχείο επαλήθευσης συστήματος HACCP (π.χ. εσωτερικές – εξωτερικές επιθεωρήσεις)
 - Αρχείο ανασκόπησης του συστήματος HACCP
 - Αρχείο συναντήσεων ομάδων Ασφάλειας Τροφίμων
- Έγγραφα

- Το σχέδιο και το εγχειρίδιο HACCP
- Απεικόνιση των μελών της ομάδας ασφάλειας τροφίμων (πρακτικά συναντήσεων)
- Προδιαγραφές των Α' υλών και έτοιμων προϊόντων (σύσταση, αποθήκευση, επεξεργασία κ.λπ.)
- Διαγράμματα ροής
- Στοιχεία που καθορίζουν την ανάλυση των κινδύνων και τη χρήση του δένδρου των αποφάσεων
- Πίνακες με τα κρίσιμα σημεία ελέγχου (με κρίσιμα όρια, έντυπα παρακολούθησης, διορθωτικές ενέργειες, ευθύνες)

Συνεργασία σε Ελέγχους από Δημόσιες Αρχές

Η επιχείρηση υπόκειται σε περιοδικούς ή κατά περίπτωση ελέγχους και επιθεωρήσεις από εξειδικευμένα αρμόδια κλιμάκια για την ασφάλεια ποτών και τροφίμων. Ειδικότερα, οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται από τους εξής φορείς: Τον ΕΦΕΤ³, τις αρμόδιες Διευθύνσεις της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης (κτηνιατρική, γεωργίας, υγείας), το Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ), τις υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ), ο οποίος δεν κάνει περιοδικούς ελέγχους και επιθεωρήσεις αλλά δίνει εγκρίσεις για συγκεκριμένα ειδικά τρόφιμα και τις υπηρεσίες των Υπουργείων Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Ειδικότερα, η συνεργασία της επιχείρησης σε ελέγχους διενεργούμενους από δημόσιες αρχές περιλαμβάνει τα ακόλουθα :

- *Διενέργεια επιθεωρήσεων επιτήρησης.*
 - Διενέργεια ετήσιων συστηματικών ελέγχων από τον ΕΦΕΤ ή άλλες αρμόδιες υπηρεσίες, κατόπιν ενημέρωσης. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, οι υπηρεσίες του κράτους είναι υποχρεωμένες να επισκέπτονται και να επιθεωρούν τις βιομηχανίες τροφίμων και ποτών σε ετήσια βάση για την εφαρμογή των συστημάτων ασφαλείας και την τήρηση των κανόνων του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών.
 - Παραλαβή και εξέταση εντύπου ελέγχου. Κατόπιν της διενέργειας της επιθεώρησης, η επιχείρηση παραλαμβάνει αντίγραφο της έκθεσης ελέγχου και εξετάζει τις παρατηρήσεις των ελεγκτών. Μετά από συμφωνία με την υπηρεσία ελέγχου, δίνεται μια προθεσμία για την εφαρμογή τροποποιήσεων και διορθώσεων στην παραγωγή (όπου απαιτείται). Κατά μέσο όρο η προθεσμία αυτή κυμαίνεται από 2 έως 6 μήνες, ανάλογα με την περίπτωση και τις αλλαγές που απαιτούνται.
 - Διενέργεια επαναληπτικού ελέγχου. Ο φορέας ελέγχου που εντόπισε και σημείωσε τις παρατηρήσεις επανέρχεται μετά το πέρας της προθεσμίας και μετά από τη σχετική ενημέρωση και επικοινωνία με την επιχείρηση για να ελέγξει το βαθμό συμμόρφωσης ως προς τα σημεία της έκθεσης ελέγχου.
 - Προσφυγή στην υπηρεσία ελέγχου για υποβολή παραπόνων, ακύρωση προστίμου και υποβολή τυχόν ενστάσεων. Στην περίπτωση επιβολής προστίμου, η επιχείρηση έχει δικαίωμα να καταθέσει ένσταση, να υποβάλει

³ 2741/99 Ιδρυτικός Νόμος του Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων

παρατηρήσεις ή να ζητήσει επανεξέταση της υπόθεσης. Στην περίπτωση αυτή, συστήνονται επιτροπές σε δεύτερο ή τρίτο βαθμό μέσα στην ίδια την υπηρεσία για τον επανέλεγχο της υπόθεσης.

- *Διενέργεια Ειδικών Επιθεωρήσεων (καταγγελίες)*

- Επιβεβαίωση καταγγελίας. Διενέργεια αιφνίδιων ελέγχων που επιβάλλονται έπειτα από καταγγελίες. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται από τον ΕΦΕΤ ή από την υπηρεσία που έλαβε την καταγγελία⁴. Ένα κλιμάκιο ελέγχου ή ένας επιθεωρητής συλλέγει τις σχετικές πληροφορίες (κωδικός παρτίδας, σημεία διανομής κλπ), ενημερώνει την επιχείρηση ή προβαίνει σε αιφνίδια εξέταση στο χώρο παραγωγής.
- Διενέργεια επιτόπιου ελέγχου στο χώρο παραγωγής. Στις περισσότερες περιπτώσεις διενεργείται επιτόπια αυτοψία στην επιχείρηση, για να διαπιστωθούν τυχόν παραλείψεις στη γραμμή παραγωγής.
- Ο φορέας λαμβάνει δείγμα του τροφίμου από το ράφι ή την ίδια την επιχείρηση και το στέλνει στο Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ) για έλεγχο. Γίνεται λήψη δείγματος από ένα προϊόν της παρτίδας στην οποία αφορά η καταγγελία και αποστέλλεται στο ΓΧΚ για τη μέτρηση των απαραίτητων δεικτών – συστατικών, ανάλογα με την περίπτωση.
- Ανάκτηση και αξιολόγηση αποτελεσμάτων των μετρήσεων. Η επιχείρηση λαμβάνει τα αποτελέσματα των μετρήσεων και αξιολογεί την υπόθεση και αποφασίζει για την περαιτέρω στρατηγική που θα ακολουθήσει. Επιπλέον, ο φορέας που έχει αναλάβει την υπόθεση εξέτασης της καταγγελίας, συλλέγει τα αποτελέσματα από τις μετρήσεις και, χωρίς αξιολόγηση, διαβιβάζει όλες τις καταγγελίες στην εισαγγελία.
- Ενημέρωση της επιχείρησης για την ημερομηνία διεξαγωγής της δίκης. Η εισαγγελία παραλαμβάνει το φάκελο της υπόθεσης και σχηματίζει δικογραφία. Επιπλέον, ορίζεται η ημερομηνία της δίκης τόσο σε αστικό όσο και σε ποινικό δικαστήριο. Η επιχείρηση ενημερώνεται για την ημερομηνία που ορίστηκε η δικάσιμος από την εισαγγελία. Ο χρόνος που απαιτείται για τη διεξαγωγή της δίκης κυμαίνεται περίπου από ένα (1) έως και τρία (3) χρόνια.
- Προετοιμασία Υπεράσπισης και απολογίας της επιχείρησης για την υπόθεση που αφορά η καταγγελία. Η επιχείρηση προετοιμάζει την υπεράσπιση της και ορίζει δικηγόρο για να παραστεί στο δικαστήριο. Στις περισσότερες περιπτώσεις, απαιτείται και η παρουσία υπαλλήλων της επιχείρησης που ασχολούνται με την υπόθεση.
- Άσκηση έφεσης (σε περίπτωση μη αθώωσης της επιχείρησης). Σε περίπτωση μη αθώωσης, η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να ασκήσει έφεση και να προχωρήσει την υπόθεση σε δεύτερο βαθμό. Η διαδικασία της έφεσης και η λήψη της οριστικής απόφασης ολοκληρώνεται σε περίπου τρία (3) με έξι (6) χρόνια.

⁴ Ο ΕΦΕΤ μπορεί να αναθέσει τον έλεγχο στην οικεία διεύθυνση της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης.

2.2 Εμπλεκόμενοι Φορείς με τις Βιομηχανίες

Βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων οι επιχειρήσεις της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών ανέρχονται σε 16.810 (εκ των οποίων 15.914 εντάσσονται στη βιομηχανία τροφίμων και 896 στην ποτοποιία)⁵.

Οι υπόλοιποι φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία είναι οι εξής:

Δημόσιοι Φορείς:

- Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ)
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Διεύθυνση Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης
- Διεύθυνση Γεωργίας της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης
- Διεύθυνση Υγείας της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης
- Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ)
- Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ) του Υπουργείου Οικονομικών
- Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας
- Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΥΥΚΑ)
- Διοικητικά και Ποινικά Δικαστήρια
- Τελωνείο

Ιδιωτικοί Φορείς:

- Οι εγκεκριμένοι φορείς που εφαρμόζουν Συστήματα Πιστοποίησης

2.3 Νομικό Πλαίσιο

Το Νομικό πλαίσιο που διέπει τη συγκεκριμένη διαδρομή είναι το εξής:

- Κανονισμός 178/2002/ΕΚ: Κοινές αρχές και ορισμοί για την εθνική και κοινοτική νομοθεσία περί τροφίμων, καθιερώνει την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφάλειας Τροφίμων (EFSA)
- Κανονισμός 852/2004/ΕΚ για την υγιεινή των τροφίμων
- Κανονισμός 853/2004/ΕΚ: Προβλέπει εγκεκριμένες από την αρμόδια αρχή επιχειρήσεις χειρισμού, προπαρασκευής ή παραγωγής προϊόντων ζωικής προέλευσης και, επίσης, σήμανση καταλληλότητας και αναγνώρισης των προϊόντων
- Κανονισμός 854/2004/ΕΚ: Αφορά τους ειδικούς κανόνες για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης
- Κανονισμός 882/2004/ΕΚ: Επίσημοι έλεγχοι Τροφίμων & Ζωοτροφών
- Νόμος 2741/99: αποτελεί τον Ιδρυτικό Νόμο του Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων
- ΚΥΑ 088 (ΦΕΚ 175/13-02-06) : Ρύθμιση θεμάτων για την οργάνωση και λειτουργία των Μικτών κλιμακίων Ελέγχου του Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων
- ΚΥΑ Β3-32, 2.4.2003/ΦΕΚ – Β' αρ.386: Ρύθμιση θεμάτων που αναφέρονται στην οργάνωση και το συντονισμό του συστήματος ελέγχων από τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και τον Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων.

⁵ Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή/ Μητρώο Επιχειρήσεων 2006.

- ΚΥΑ 15523 31.8.2006/ΦΕΚ-Β' αρ.1187:Αναγκαία συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής των Ευρωπαϊκών κανονισμών
- ΦΕΚ 685/30.5.2003: Ρύθμιση επιμέρους ζητημάτων που αφορούν την κατάσχεση τροφίμων και τη διαδικασία υποβολής ενστάσεων
- Ν. 3728/2008 (ΦΕΚ 258/τ. Α/18.12.2008): Υπηρεσία Εποπτείας Αγοράς και άλλες διατάξεις

2.4 Προβληματικές Περιοχές

Με σκοπό τη συμμόρφωση με το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο και την υποστήριξη των ανωτέρω διαδικασιών, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μια σειρά από σημαντικές επιβαρύνσεις. Τα κυριότερα προβλήματα διοικητικών επιβαρύνσεων αφορούν στα ακόλουθα:

- **Πολύπλοκο, ασαφές νομοθετικό πλαίσιο και έλλειψη συντονισμού**

Το υφιστάμενο νομικό και θεσμικό πλαίσιο κρίνεται ιδιαίτερα πολύπλοκο και εκτενές, ενώ παράλληλα διαπιστώνεται σημαντική υστέρηση και αργή εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την αντίστοιχη ευρωπαϊκή με ταυτόχρονη έμφαση στον τύπο και όχι στην ουσία εφαρμογής της. Εντοπίζονται περιπτώσεις πορισμάτων επιθεώρησης και επιβολής κυρώσεων βασισμένες σε όρους που αφορούσαν στην ασφάλεια στη βιομηχανία τροφίμων περασμένων δεκαετιών και οι οποίοι περιλαμβάνονται ακόμα στην ισχύουσα εθνική νομοθεσία, ωστόσο δε συνάδουν με την προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας όπου την ευθύνη για την ασφάλεια έχει ο παρασκευαστής ενώ οι ελεγκτικές αρχές την επικυρώνουν μέσω περιοδικών επιθεωρήσεων. Έτσι οι επιχειρήσεις, οι οποίες προχωρούν σε δαπάνες προκειμένου να θέσουν σε ισχύ τις ουσιαστικές απαιτήσεις για την ασφάλεια των τροφίμων και να αποκτήσουν την σχετική πιστοποίηση, έρχονται αντιμέτωπες με αναχρονιστικές νομοθετικές διατάξεις που δεν έχουν πρακτική πλέον ισχύ και αναφέρονται στις συνθήκες παλαιότερων ετών. Ακολούθως, λόγω της δυσκολίας συμμόρφωσης με τους εν λόγω όρους, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να καταβάλλουν διοικητικά πρόστιμα ή να υποβάλλουν προσφυγές/ενστάσεις προς τις ελεγκτικές αρχές έναντι προστίμων, σε δεύτερο και τρίτο επίπεδο. Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, το κόστος ποιότητας των επιχειρήσεων δεν αξιοποιείται, αν και χρεώνεται στον καταναλωτή, ενώ ο κρατικός προϋπολογισμός και κατά συνέπεια ο πολίτης επιβαρύνεται με τη λειτουργία πολύπλοκων διοικητικών δομών για επανάληψη των ελέγχων.

Ως εκ τούτου η συνεχής συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τον τύπο του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου αποτελεί ιδιαίτερα δύσκολη διαδικασία, η οποία προϋποθέτει πόρους και εξειδικευμένη τεχνογνωσία, τόσο για την έγκαιρη και πλήρη ενημέρωση όσο και για την τήρηση των εκάστοτε στοιχείων και προβλεπόμενων όρων και κανονισμών. Επιπλέον, η πολυδιάσπαση και η έλλειψη συνοχής του υφιστάμενου νομικού πλαισίου αποτελούν τα βασικά σημεία τριβής των εμπλεκόμενων στην ελεγκτική διαδικασία.

- **Αυξημένο Πλήθος Ελεγκτικών Φορέων**

Παράλληλα, το αυξημένο πλήθος των αρμόδιων ελεγκτικών φορέων, η επικάλυψη αρμοδιοτήτων, καθώς και η απουσία κεντρικού συντονισμού έχει ως αποτέλεσμα την αυξημένη διοικητική επιβάρυνση προς τις υποκείμενες στους ελέγχους επιχειρήσεις, οι οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν συχνότερες και διαφορετικής προσέγγισης ελεγκτικές διαδικασίες.

- **Αυξημένες Απαιτήσεις Διαχείρισης Καταγγελιών**

Το σημαντικότερο ίσως σημείο διοικητικού κόστους τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για το δημόσιο είναι η διαδικασία εξέτασης τυχόν καταγγελιών (ανωνύμων και επωνύμων) που γίνονται προς τον ΕΦΕΤ. Ειδικότερα, βάσει της προβλεπόμενης διαδικασίας, ο ΕΦΕΤ αφού πραγματοποιήσει επιτόπιο έλεγχο, συντάσσει φάκελο των οποίο σε κάθε περίπτωση δρομολογεί προς τις δικαστικές αρχές. Σε καμία περίπτωση δεν προβλέπεται ενδιάμεση αξιολόγηση του βάσιμου των καταγγελιών από τον ΕΦΕΤ και, συνεπώς, άμεση και χωρίς ιδιαίτερο κόστος διαχείρισης των εν λόγω ζητημάτων. Η διαδικασία διαχείρισης των αιτημάτων παραμένει η ίδια σε κάθε περίπτωση, βάσιμου ή μη, επωνύμου ή μη, γεγονός το οποίο συνεπάγεται αξιοσημείωτο διοικητικό κόστος για όλους τους εμπλεκόμενους και, σε ορισμένες περιπτώσεις, και σημαντικό χρηματοοικονομικό κόστος για τον επιχειρηματικό τομέα. Επισημαίνεται, ότι η πλειονότητα των επιχειρήσεων του κλάδου απασχολεί ειδικά τμήματα εξειδικευμένου προσωπικού με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των εν λόγω διαδικασιών. Ακόμη και οι ελεγκτικές αρχές κυρίως ο ΕΦΕΤ δεσμεύουν, **κατ' απαίτηση των εισαγγελικών Αρχών**, σημαντικό μέρος του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού τους (ελεγκτές) για την δικονομική διαδικασία ενώ ως Προανακριτική Αρχή θα έπρεπε να έχουν το δικαίωμα να αποφασίζουν για την παραπέρα παραπομπή της κάθε καταγγελίας ανάλογα με την αξιολόγηση των ευρημάτων. Συνεπώς, είναι προφανές ότι το όλο πλέγμα της μέχρι σήμερα λειτουργίας του συστήματος διερεύνησης και διαχείρισης των καταγγελιών συνεπάγεται σημαντικό κόστος και για το δημόσιο (απασχόληση εν ανεπαρκεία παραγωγικών πόρων).

3 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

3.1 Κατηγορίες Ρυθμιστικού Κόστους

Οι βασικές κατηγορίες κόστους που υφίστανται στη συγκεκριμένη διαδικασία είναι:

- το **Διοικητικό Κόστος** που επωμίζονται οι επιχειρήσεις προερχόμενο είτε από τις απαιτήσεις της νομοθεσίας σχετικά με τη *διεκπεραίωση υποθέσεων καταγγελιών* είτε από τις *υποχρεώσεις διατήρησης και επικαιροποίησης στοιχείων* τα οποία προβλέπονται από το σύστημα HACCP, καθώς και
- το **Κόστος Συμμόρφωσης**, το οποίο προέρχεται από τις αναγκαίες επενδύσεις των επιχειρήσεων, σε μηχανολογικό εξοπλισμό και εγκαταστάσεις, προκειμένου να προβούν στην ανάπτυξη συστήματος HACCP.

Συγκεκριμένα, το διοικητικό κόστος αφορά τις δαπάνες των επιχειρήσεων για την παροχή πληροφοριών στις δημόσιες αρχές σχετικά με τη δραστηριότητα ή την παραγωγή τους, ενώ το κόστος συμμόρφωσης αναφέρεται στις επενδύσεις σε υποδομές ή/και στην παραγωγική διαδικασία, ανάλογα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας. Είναι σημαντικό να τονιστεί στο σημείο αυτό, ότι τα συγκεκριμένα κόστη, όπως και το κόστος αρχικής υιοθέτησης του HACCP, αποτελούν αφενός υποχρέωση των επιχειρήσεων αφετέρου τους προσδίδουν αποτελεσματικότερο και χαμηλότερο κόστους σύστημα για την παραγωγή ασφαλών προϊόντων. Στην ουσία δηλαδή, η όλη διαδικασία του HACCP αποτελεί κόστος ποιότητας για τις επιχειρήσεις.

3.2 Ποσοτικοποίηση Ρυθμιστικού Κόστους

- **Διοικητικό Κόστος**

Οι δύο βασικές υποχρεώσεις πληροφόρησης που θα αποτελέσουν αντικείμενο ποσοτικοποίησης του **Διοικητικού Κόστους**, αναδεικνύοντας παράλληλα και την τάξη μεγέθους του κόστους που υφίστανται οι επιχειρήσεις προερχόμενο από τη νομοθεσία είναι:

Συνεργασία σε ελέγχους από δημόσιες αρχές σχετικά με διερεύνηση καταγγελιών

Η συγκεκριμένη υποχρέωση πληροφόρησης αφορά το χρόνο που δαπανάται από τα στελέχη επιχειρήσεων για τη συνεργασία με τους αρμόδιους ελεγκτές του ΕΦΕΤ ή των Περιφερειακών Αυτοδιοικήσεων, στο πλαίσιο διερεύνησης υποβαλλόμενων καταγγελιών σχετικά με τα τρόφιμα ή ποτά που παρήχθησαν στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης, οι οποίες, αφού αξιολογηθούν από τα αρμόδια κλιμάκια ελέγχου, ανεξαρτήτως του πορίσματος της έρευνας, διαβιβάζονται στην εισαγγελία.

Ειδικότερα, η εξεταζόμενη υποχρέωση πληροφόρησης περιλαμβάνει:

- Διενέργεια επιτόπιου ελέγχου στο χώρο παραγωγής σε συνέχεια καταγγελίας πολιτών

(ανώνυμης, επώνυμης, τηλεφωνικής, προσωπικής, με αλληλογραφία ή με δείγμα) και δειγματοληψία από αρμόδια κλιμάκια του ΕΦΕΤ ή των Περιφερειακών Αυτοδιοικήσεων για την επιβεβαίωση της καταγγελίας.

- Συλλογή ευρημάτων, μετρήσεων και εκθέσεων αυτοψίας ανά περίπτωση, με σκοπό τη δημιουργία ολοκληρωμένου φακέλου έκθεσης ελέγχου και τη διαβίβασή του στην αρμόδια εισαγγελία.
- Ορισμός τακτικής δικάσιμου και ενημέρωση επιχείρησης για την ημερομηνία διεξαγωγής της δίκης.
- Προετοιμασία υπεράσπισης και απολογίας της επιχείρησης με την εμπλοκή δικηγόρου.
- Άσκηση έφεσης σε περίπτωση μη αθωωτικής απόφασης για την επιχείρηση.

Διατήρηση και επικαιροποίηση στοιχείων τεκμηρίωσης του συστήματος HACCP

Η συγκεκριμένη υποχρέωση πληροφόρησης αφορά τα στοιχεία που είναι υποχρεωμένες να διατηρούν και τις εσωτερικές επιθεωρήσεις στις οποίες είναι υποχρεωμένες να προβαίνουν οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν συστήματα HACCP. Επιπρόσθετα, στα κόστη που υπάγονται στη συγκεκριμένη υποχρέωση περιλαμβάνονται και επιμέρους λειτουργικές δαπάνες προς τρίτους (απεντομώσεις, μικροβιολογικοί ή χημικοί έλεγχοι στις πρώτες ύλες/ προϊόντα, έξοδα διακρίβωσης και συντήρησης εξοπλισμού, κ.λπ.). Ειδικότερα, όταν οι προμηθευτές των εταιρειών είναι επιχειρήσεις που δεν πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να επιβαρύνεται η εταιρεία με επιπλέον ενέργειες για την πρόληψη πιθανών αστοχιών από προμηθευόμενα προϊόντα (π.χ. αύξηση των ελέγχων των προμηθευόμενων ειδών, καθιέρωση πολυπλοκότερης διαδικασίας παραλαβής, διενέργεια επιθεωρήσεων στους προμηθευτές με μεγαλύτερη συχνότητα, κ.ά.). Απαιτείται συνεπώς προσεκτική εκτίμηση του συνολικού κόστους όλων των δαπανών έναντι της αποτελεσματικότητας τους.

Βασικές Παραδοχές/ Παράμετροι:

Ακολουθώς παρατίθενται οι βασικές παράμετροι των εκτιμήσεων, καθώς και οι βασικές παραδοχές οι οποίες τέθηκαν, προκειμένου να ποσοτικοποιηθεί το σχετικό ρυθμιστικό κόστος.

- Βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων οι επιχειρήσεις της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών ανέρχονται σε 16.810 (εκ των οποίων 15.914 εντάσσονται στη βιομηχανία τροφίμων και 896 στην ποτοποιία)⁶. Ελλείπει πιο πρόσφατων επίσημων στοιχείων χρησιμοποιήθηκε ο συγκεκριμένος αριθμός ως σημείο αναφοράς. Τα γενικότερα μεγέθη του συγκεκριμένου τομέα επιτρέπουν την παραδοχή ότι τα σημερινά μεγέθη δεν αποκλίνουν σημαντικά από το τιθέμενο σημείο αναφοράς. Σε κάθε περίπτωση, η συγκεκριμένη παραδοχή δεν επηρεάζει τα εκτιμώμενα στοιχεία κόστους ανά επιχείρηση που αναδεικνύονται από τη μελέτη, ενώ η χρήση του συγκεκριμένου πλήθους επιτρέπει τον υπολογισμό ενός ενδεικτικού, αλλά αντιπροσωπευτικού κόστους για το σύνολο της χώρας.
- Για τη διερεύνηση καταγγελιών και τη διεκπεραίωση της σχετικής διαδικασίας

⁶ Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή/ Μητρώο Επιχειρήσεων 2006

εμπλέκονται οι υπεύθυνοι παραγωγής της επιχείρησης, οι υπεύθυνοι ποιότητας, διοικητικά στελέχη, οι ίδιοι οι επιχειρηματίες με την παρουσία τους στις δικαστικές αίθουσες, καθώς και οι νομικοί σύμβουλοι των εταιρειών.

- Βάσει εκτιμήσεων από παράγοντες της αγοράς (σύμβουλοι καθώς και επιχειρήσεις), ο χρόνος που δαπανάται για τη διερεύνηση καταγγελιών από τα προαναφερόμενα στελέχη των επιχειρήσεων (εκτός δικηγόρων) είναι περίπου 8 ανθρωποημέρες.
- Από τη στιγμή που σε μία επιχείρηση εκκινηθεί η διαδικασία διερεύνησης καταγγελίας, η διάρκειά της μέχρι και το στάδιο έκδοσης της απόφασης του δικαστηρίου σε ορισμένες περιπτώσεις διαρκεί έως και 3 έτη.
- Το κόστος ενός δικηγόρου για την εκδίκαση μίας υπόθεσης διερεύνησης καταγγελίας είναι κατ' ελάχιστο 1.000 €.
- Βάσει της Ετήσιας Έκθεσης του ΕΦΕΤ για το 2009 στον κλάδο τροφίμων και ποτών οι συνολικοί ετήσιοι έλεγχοι που διεξήχθησαν ύστερα από καταγγελίες ήταν 1.252. Στον αριθμό αυτό συμπεριλαμβάνονται και οι έλεγχοι στο σύστημα διανομής και πώλησης τροφίμων και ποτών οι οποίοι, βάσει αναφορών παραγόντων της αγοράς, στις περισσότερες εκ των περιπτώσεων καταλήγουν στο εργοστάσιο παραγωγής της παρτίδας του ελεγχόμενου προϊόντος. Συνεπώς, σε σύνολο 16.810 επιχειρήσεων, οι οποίες λειτουργούν στον κλάδο της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών, μία (1) εκ των δεκατριών (13) υπόκειται σε ειδική επιθεώρηση σε συνέχεια καταγγελίας.
- Βάσει εκτιμήσεων από παράγοντες της αγοράς (σύμβουλοι καθώς και επιχειρήσεις), ο χρόνος που δαπανάται για τη διατήρηση και επικαιροποίηση των απαιτούμενων από την εφαρμογή συστήματος HACCP στοιχείων επηρεάζεται κατά πολύ από το μέγεθος της επιχείρησης και το ύψος δραστηριοτήτων της. Ο ελάχιστος χρόνος που δαπανάται για τη διεκπεραίωση των διοικητικών δραστηριοτήτων της παρούσας υποχρέωσης πληροφόρησης είναι 20 ανθρωποημέρες περίπου.
- Για τον υπολογισμό του διοικητικού κόστους, το μέσο κόστος ανθρωποώρας υπολογίστηκε στα 35 € το συγκεκριμένο κόστος εμπεριέχει γενικά λειτουργικά έξοδα (overhead) ποσοστού 25% (το οποίο αποτελεί ένα ελάχιστο ποσοστό overhead, ειδικά στην περίπτωση μικρομεσαίων επιχειρήσεων).

Η εκτίμηση του διοικητικού κόστους κάθε υποχρέωσης πληροφόρησης έγινε βάσει του Μοντέλου Τυποποιημένου Κόστους, σύμφωνα με το οποίο: Κόστος κάθε Υ.Π⁷ = Τιμή (P) X Ποσότητα (Q), όπου Τιμή = (κόστος εργατοώρας διεκπεραιωτή x τυποποιημένος χρόνος διεκπεραίωσης) και Ποσότητα = (πληθυσμός επιχειρήσεων που πρέπει να συμμορφωθούν x συχνότητα συμμόρφωσης εντός της περιόδου βάσης).

Ακολουθούν οι εκτιμήσεις ανά εξεταζόμενη υποχρέωση πληροφόρησης.

⁷ Υ.Π.: Υποχρέωση Πληροφόρησης.

Υποχρέωση Πληροφόρησης	Διοικητικό Βάρος/ Εσωτερικό Κόστος	Εξωτερικό Κόστος		Συνολικό Εσωτερικό & Εξωτερικό Κόστος	Συχνότητα x Πληθυσμός	Μέσο Ετήσιο Διοικητικό Κόστος
	Τιμή Δραστηριότητας (P=ωρομίσθιο x ώρες)	Δικηγόρος	Λοιπά κόστη*			
Συνεργασία σε ελέγχους από δημόσιες αρχές	2.240 €	1.000 €	-	3.240 €	1.177	3.812.508 €
Διατήρηση και επικαιροποίηση στοιχείων συστήματος HACCP	5.600 €	-	500 €	6.100 €	16.810	102.541.000 €
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ						106.353.508 €

* Στα λοιπά κόστη περιλαμβάνονται δαπάνες για απεντομώσεις, χημικούς ελέγχους, κ.λπ., που ανατίθενται από τις επιχειρήσεις σε εξωτερικά συνεργεία

Βάσει του ανωτέρω πίνακα, το σύνολο του εσωτερικού και εξωτερικού διοικητικού κόστους που υφίστανται οι επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών στο πλαίσιο ελέγχων από δημόσιες αρχές ύστερα από καταγγελίες εκτιμάται σε 3.240 € και το αντίστοιχο διοικητικό κόστος διατήρησης και επικαιροποίησης των απαιτούμενων στοιχείων που προβλέπονται από την εφαρμογή συστήματος HACCP εκτιμάται σε 6.100 €.

Το μέσο ετήσιο διοικητικό κόστος βασίζεται στη συχνότητα με την οποία οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας. Ως εκ τούτου, το μέσο ετήσιο διοικητικό κόστος που υφίσταται το σύνολο των επιχειρήσεων τροφίμων και ποτών στο πλαίσιο ελέγχων από δημόσιες αρχές ύστερα από καταγγελίες εκτιμάται σε 3.812.508,00 € και το αντίστοιχο μέσο ετήσιο διοικητικό κόστος επικαιροποίησης των απαιτούμενων στοιχείων που προβλέπονται από την εφαρμογή συστήματος HACCP εκτιμάται σε 102.541.000,00 €.

Το συνολικό μέσο ετήσιο Διοικητικό Κόστος των επιχειρήσεων εκτιμάται σε 106.353.508,00 € και αποτελεί το σύνολο του Διοικητικού Κόστους για τις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, από τις εξεταζόμενες υποχρεώσεις πληροφόρησης που δημιουργούν και τα σημαντικότερα κόστη σε αυτές.

• Κόστος Συμμόρφωσης

Οι επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών που εφαρμόζουν συστήματα HACCP υπόκεινται σε αυξημένο κόστος συμμόρφωσης προερχόμενο:

- από τις επενδύσεις σε πάγιο εξοπλισμό μετρήσεων και ελέγχου και την αντικατάσταση υφιστάμενου παραγωγικού εξοπλισμού,
- από την αναβάθμιση των εγκαταστάσεών τους, ώστε να πληρούν τις απαιτήσεις του συστήματος HACCP και οι οποίες δύναται να περιλαμβάνουν κατασκευή νέων μονάδων ή/ και βελτιώσεις υπαρχόντων,
- από εκπαίδευση του προσωπικού για το χειρισμό του νέου εξοπλισμού.

Ειδικότερα, ως προς την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων και προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού κατά τα αρχικά στάδια ανάπτυξης συστήματος HACCP, οι αδυναμίες των μικρών επιχειρήσεων εντοπίζονται κυρίως στα ακόλουθα σημεία:

Απαιτούμενη Αναβάθμιση στις Εγκαταστάσεις της εταιρείας

Σε πολλές περιπτώσεις οι εγκαταστάσεις των μικρών επιχειρήσεων (που αποτελούν και την πλειονότητα των περιπτώσεων) δεν πληρούν τις νομοθετικές απαιτήσεις και, επομένως, απαιτείται μια σειρά ενεργειών για την άρση των μη συμμορφώσεων αυτών. Οι ενέργειες αυτές μπορεί να είναι απλές εργασίες επισκευής (π.χ. κάλυψη των παραθύρων με σήτες) ή και σοβαρές επεμβάσεις (π.χ. κατασκευή νέων ψυκτικών θαλάμων, αντικατάσταση πατωμάτων, αντικατάσταση ακατάλληλου παραγωγικού εξοπλισμού). Όλες αυτές οι εργασίες απαιτούν κόστος, αλλά και χρόνο για την υλοποίησή τους και, κυρίως, τη θέληση του επιχειρηματία να τις πραγματοποιήσει.

Απαιτούμενος Εξοπλισμός

Αν και η γενική εικόνα του κλάδου τροφίμων και ποτών όσον αφορά στον εξοπλισμό κρίνεται ως ικανοποιητική (πολλές επιχειρήσεις έχουν προχωρήσει σε εκτεταμένα προγράμματα εκσυγχρονισμού), εντούτοις σε ορισμένες μικρές εταιρείες, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των διενεργηθέντων συνεντεύξεων, ο μηχανολογικός εξοπλισμός φαίνεται να μην είναι ο κατάλληλος, καταγράφεται σχετική έλλειψη σε εξοπλισμό μετρήσεων και ελέγχου (π.χ. απουσία θερμομέτρων παρακολούθησης συνθηκών ψυκτικών θαλάμων), ενώ ο όρος “διακρίβωση” δεν είναι ιδιαίτερα γνωστός. Επιπλέον, η συντήρηση είναι κατασταλτική και, σε κάποιες επιχειρήσεις, υπάρχει αδυναμία στην ανάπτυξη και τήρηση προγραμμάτων προληπτικής συντήρησης. Είναι απαραίτητο, λοιπόν, να αναπτύσσεται πρόγραμμα καθαρισμού και προληπτικής συντήρησης του συνόλου του εξοπλισμού παραγωγής, καθώς και καταγραφή όλων των εργασιών που γίνονται σε αυτόν. Σχετικά με τον εξοπλισμό μετρήσεων και ελέγχων, είναι απαραίτητη η συστηματική διακρίβωσή του (π.χ. θερμομετρο παρακολούθησης ψυκτικών θαλάμων

Η εκτίμηση των ανωτέρω δαπανών κυμαίνεται σε εντελώς διαφορετικά επίπεδα ανά περίπτωση, γεγονός το οποίο καθιστά ανέφικτο τον υπολογισμό μίας μέσης τιμής. Τα κόστη που σχετίζονται με τον εξοπλισμό διαφοροποιούνται σημαντικά ανάλογα με την τεχνολογική ωριμότητα, αλλά και το μέγεθος και τον ιδιαίτερο τομέα δραστηριότητας της εκάστοτε επιχείρησης. Ωστόσο, βάσει εκτιμήσεων παραγόντων της αγοράς (σύμβουλοι, καθώς και επιχειρήσεις), το κόστος συμμόρφωσης που επωμίζεται μία επιχείρηση τροφίμων και ποτών για την εισαγωγή στην παραγωγική της διαδικασία συστήματος HACCP εκτιμάται κατ’ ελάχιστον στις 20.000 € περίπου, ενώ, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, τα συγκεκριμένα κόστη ανέρχονται σε πολύ υψηλότερα επίπεδα.

3.3 Αξιολόγηση και Βασικά Συμπεράσματα

Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτουν βασικά σημεία ρυθμιστικού κόστους και αναδεικνύονται πιθανά σημεία βελτιωτικών παρεμβάσεων.

Ειδικότερα, η υφιστάμενη εθνική νομοθεσία αδυνατεί να συμβαδίσει με τα σύγχρονα δεδομένα ασφαλείας στην παραγωγή των προϊόντων του κλάδου βάσει του συστήματος HACCP. Στο σημείο αυτό, πρέπει να τονιστεί για άλλη μία φορά το γεγονός ότι το κόστος εφαρμογής του συστήματος HACCP δεν αποτελεί επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις, αντίθετα προσθέτει όφελος στην παραγωγική διαδικασία και αποτελεί κόστος ποιότητας. Το σημαντικότερο πλεονέκτημα του HACCP είναι η βελτίωση της ασφάλειας των τροφίμων και ποτών, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί σημαντικό διαχειριστικό εργαλείο της ποιότητας τόσο για την επιχείρηση όσο και για τις αρμόδιες υπηρεσίες ελέγχων (διευκόλυνση στους ελέγχους). Όμως, το δημόσιο δεν φαίνεται να αξιοποιεί το HACCP στη διαδικασία των ελέγχων και αναλώνει παραγωγικούς πόρους για την εφαρμογή μίας απαρχαιωμένης εθνικής νομοθεσίας. Το συγκεκριμένο γεγονός οδηγεί σε σημαντικά διοικητικά και άλλα πρόσθετα κόστη συμμόρφωσης από την πλευρά των επιχειρήσεων, αλλά και επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού.

Επιπλέον, σημαντικό ζήτημα αποτελεί η απουσία συντονισμού (ρόλο που θα μπορούσε να αναλάβει ο ΕΦΕΤ) τόσο του εύρους των ελέγχων και των φορέων του όσο και των νομοθετικών/κανονιστικών πρωτοβουλιών, καθώς είναι δεδομένο ότι και η ίδια Ευρωπαϊκή νομοθεσία αναδεικνύει τη σημασία κεντρικού συντονισμού.

Επιπρόσθετα, η περιορισμένη αρμοδιότητα του ΕΦΕΤ σε θέματα διαχείρισης καταγγελιών έχει ως αποτέλεσμα την αναγκαστική προσφυγή σε μακροχρόνιες και κοστοβόρες δικαστικές διαδικασίες, οι οποίες επιβαρύνουν τόσο τον επιχειρηματικό τομέα όσο και το δημόσιο.

Βάσει των ανωτέρω, διακρίνονται συγκεκριμένοι άξονες βελτιωτικών παρεμβάσεων με σκοπό την άμεση μείωση του ρυθμιστικού κόστους και ταυτόχρονα την αύξηση της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών μηχανισμών.

4 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

4.1 Προτάσεις Παρέμβασης

Βασικά σημεία τα οποία χρήζουν άμεσης επέμβασης και αλλαγής ως προς τους ελέγχους ασφαλείας και υγιεινής στη βιομηχανία τροφίμων και ποτών είναι τα εξής:

- **Εξάλειψη συναρμοδιοτήτων και συντονισμός**

Ο τομέας αρμοδιοτήτων μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων στον τομέα παραγωγής τροφίμων και ποτών (υπουργείων, ελεγκτικών φορέων, διευθύνσεων, κλπ.) χρήζει καινοτόμων και καθοριστικών παρεμβάσεων. Η εξάλειψη συναρμοδιοτήτων, η βέλτιστη κατανομή αυτών και ο συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων θα ενισχύσουν το ρόλο και θα συμβάλλουν καθοριστικά στην αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών. Επιτακτική κρίνεται και η δημιουργία συστήματος άμεσης συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για περισσότερο αποτελεσματικούς και συντονισμένους ελέγχους. Τέλος, σε αυτό το πλαίσιο θα καταστεί εφικτή και η εφαρμογή ενός ευρύτερου ενιαίου εθνικού σχεδιασμού για τις ελεγκτικές διαδικασίες, συμβάλλοντας στην εγκαθίδρυση ενός ορθολογικότερου, δικαιότερου αλλά και με διαφάνεια ελεγκτικού μηχανισμού.

Η οργάνωση και ο συντονισμός των ελέγχων από έναν ενιαίο κεντρικό φορέα που θα είναι αρμόδιος για την ασφάλεια των τροφίμων (έλεγχοι και νομοθετικές πρωτοβουλίες), κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική μεταρρυθμιστική παράμετρος -το συγκεκριμένο ρόλο θα μπορούσε να διαδραματίσει ο ΕΦΕΤ. Η συγκέντρωση και η επικαιροποίηση στοιχείων που αφορούν τη λειτουργία των επιχειρήσεων του κλάδου, αλλά και ο συντονιστικός ρόλος μιας κεντρικής αρχής, όπως άλλωστε γίνεται και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, θα έχει ως αποτέλεσμα να περιοριστούν φαινόμενα διπλών ελέγχων με το ίδιο αντικείμενο και να μειωθούν σημαντικά τα κόστη που προκύπτουν από τους ελέγχους αυτούς.

- **Απλοποίηση, Ενοποίηση και Κωδικοποίηση της Νομοθεσίας**

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη δημιουργία άρτιου, συνεπούς και αποτελεσματικού νομοθετικού πλαισίου σε κάθε τομέα δραστηριότητας, με έμφαση στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων και ποτών. Ο εκσυγχρονισμός, η επικαιροποίηση του υφιστάμενου νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου, η απόλυτη εναρμόνιση αυτού με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό, καθώς επίσης και η κωδικοποίηση αυτού αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική διαχείριση των διαδικασιών συμμόρφωσης και τήρησης των κείμενων νομοθετικών διατάξεων. Σε κάθε περίπτωση η ευρεία και ουσιαστική διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους επαγγελματικούς φορείς προφυλάσσει από την έκδοση υπερβολικά περίπλοκων και αναποτελεσματικών νομοθετημάτων (π.χ. 15523/2006). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο παρελθόν είχαν εκδοθεί δεκαοκτώ (18) κώδικες ορθής πρακτικής για ορισμένους κλάδους τροφίμων. Η ενέργεια αυτή θα πρέπει να αποτελέσει καλή πρακτική και να επεκταθεί σε όλη τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών. Η χρησιμότητα των εγχειριδίων

αυτών κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική, ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου, καθώς συγκεντρώνουν και κωδικοποιούν όλες τις απαραίτητες ενέργειες που αναφέρει η νομοθεσία, ώστε η επιχείρηση να παράγει ασφαλή τρόφιμα ή/και ποτά. Οι κώδικες αυτοί έχουν κατά τον κανονισμό 882/2004 νομικό έρεισμα (ο κανονισμός απαιτεί την σύνταξη τους) και θα μπορούσαν να συνδράμουν αποτελεσματικά στην ελεγκτική διαδικασία ως σημεία αναφοράς και καλές πρακτικές αντί της διάσπαρτης και συχνά αναχρονιστικής υφιστάμενης νομοθεσίας. Ακόμη, μπορούν να αποτελούν τη βάση για εφαρμογή HACCP σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ταυτόχρονα εκπαιδευτικό εγχειρίδιο.

- **Επαναξιολόγηση και επανασχεδιασμός της υφιστάμενης διαδικασίας διερεύνησης καταγγελιών**

Κρίνεται σκόπιμη η επαναξιολόγηση και ο ανασχεδιασμός της υφιστάμενης διαδικασίας διαχείρισης των καταγγελιών με στόχο:

- Την προστασία του ονόματος της εταιρείας (brand image) από μη τεκμηριωμένες καταγγελίες
- Τη μείωση του συνολικού κόστους για όλους τους εμπλεκόμενους (δικαστήρια, επιθεωρητές, επιχειρήσεις) και
- Τη μείωση του χρόνου διεκπεραίωσης των σχετικών διαδικασιών και επίλυσης τυχόν θεμάτων.

Σε αυτό το πλαίσιο κρίνεται, επίσης, σκόπιμη η διαβούλευση με την επιχειρηματική κοινότητα για τη αναμόρφωση και την αύξηση της αποτελεσματικότητας του νέου νομικού και θεσμικού πλαισίου.

- **Δημιουργία Δομών Ενημέρωσης και Πληροφόρησης για τη Λειτουργία της Αγοράς**

Οι προτεινόμενες δομές θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ορθολογικότερη διαχείριση του προγραμματισμού, της στόχευσης, της συχνότητας και του είδους των προγραμματισμένων ελέγχων από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η τήρηση αναλυτικών στοιχείων για τις επιχειρήσεις του κλάδου θα μπορούσε να επιτρέψει την έξυπνη διαχείριση των εν λόγω δεδομένων με σκοπό την επιλογή βάσει επιμέρους κριτηρίων των απαιτούμενων επιχειρήσεων και χρονισμών ελέγχου. Προς αυτή την κατεύθυνση θα μπορούσε να συμβάλει η καθιέρωση μητρώου επιχειρήσεων που ανήκουν στη βιομηχανία παραγωγής τροφίμων και ποτών και η εφαρμογή της συνεχούς αξιολόγησης των επιχειρήσεων μέσα από τους δείκτες μέτρησης της αποτελεσματικότητας σε συνδυασμό με ανταποδοτικά οφέλη (επιβράβευση και προβολή) των επιχειρήσεων που εναρμονίζουν τα συστήματα παραγωγής τους με το ρυθμιστικό πλαίσιο.

Βάσει της διεθνούς εμπειρίας, προκύπτει η σημασία της δημοσίευσης με τη μορφή «**white list**» των επιχειρήσεων οι οποίες δύνανται να αποτελέσουν καλό παράδειγμα συμμόρφωσης με την κείμενη νομοθεσία. Ειδικότερα, η ευρεία προβολή καλών επιχειρηματικών πρακτικών σε συνδυασμό με την ανάδειξη του οφέλους των συγκεκριμένων επιχειρήσεων μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μοχλό ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης του ευρύτερου συνόλου. Επιπρόσθετα, με τη συγκριτική αξιολόγηση καλών πρακτικών και τη χρήση αυτών ως οδηγό για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις επιτυγχάνεται σημαντική εξοικονόμηση πόρων σε όλους τους

τομείς των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν την πλειονότητα των περιπτώσεων.

4.2 Αναμενόμενα Αποτελέσματα

Όλες οι ανωτέρω παρεμβάσεις στοχεύουν την εξάλειψη πολλών ρυθμιστικών προβλημάτων που έχουν ως αποτέλεσμα αξιόλογες διοικητικές επιβαρύνσεις για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα. Τα κυριότερα αναμενόμενα οφέλη από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις είναι τα ακόλουθα :

- **Μείωση του Διοικητικού Κόστους Υποστήριξης των Διαδικασιών Ελέγχου Κατόπιν Καταγγελιών**

Μείωση της πολυπλοκότητας διαχείρισης τυχόν καταγγελιών και του συνολικού κόστους (εσωτερικού και εξωτερικού) από πλευράς επιχειρήσεων για τη διαχείριση αυτών. Η ενδιάμεση διαχείριση και αξιολόγηση των στοιχείων/ευρημάτων σε σχέση με καταγγελίες και η ανάδειξη των αβάσιμων καταγγελιών θα έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή των περαιτέρω μακροχρόνιων και κοστοβόρων δικαστικών υποθέσεων στην πλειονότητα των περιπτώσεων, με επακόλουθη μείωση του κόστους για τις επιχειρήσεις, αλλά και τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς του δημοσίου (κόστος από την παράσταση των επιθεωρητών στα δικαστήρια, κόστος δικαστικών λειτουργιών, κ.ά.).

- **Μείωση του Διοικητικού Κόστους (Εσωτερικού και Εξωτερικού) Ενημέρωσης των Επιχειρήσεων Συμμόρφωσης και Τήρησης Των Όρων της Νομοθεσίας**

Ορθολογικότερες, απλούστερες, σαφείς και ορθά κωδικοποιημένες διαδικασίες καθώς και η ανάθεση του συντονισμού σε έναν μόνο φορέα θα συμβάλλουν σημαντικά στην ευκολότερη και με σημαντικά χαμηλότερο κόστος συμμόρφωση των επιχειρήσεων με την κείμενη νομοθεσία. Η επέκταση του κώδικα ορθής πρακτικής και ταυτόχρονης καταγραφής των σημαντικών σημείων/υποχρεώσεων που αφορούν κάθε επιχείρηση ανάλογα με το είδος των προϊόντων που παράγει (δημιουργία και δημοσίευση Οδηγών Ορθής Παραγωγικής Πρακτικής) εκτιμάται ότι θα συντελέσει στη άμεση μείωση του χρόνου και του κόστους εξοικείωσης με την κείμενη νομοθεσία, ειδικότερα των μικρότερων επιχειρήσεων. Ο παραγωγός – επιχείρηση μπορεί εύκολα να συμμορφωθεί με το νομοθετικό πλαίσιο, ακολουθώντας τα σημεία που περιέχει ο Οδηγός και με τον τρόπο αυτό θα προλαμβάνονται και θα αποφεύγονται διαφορετικές ερμηνείες και ασάφειες του κανονιστικού πλαισίου.

- **Έγκαιρη, Άμεση και Ευκολότερη Ενημέρωση των Επιχειρήσεων και Ευαισθητοποίηση Αυτών**

Στην προκειμένη περίπτωση αναμένεται να μειωθούν σημαντικά τα κόστη εξοικείωσης με την κείμενη νομοθεσία και να διασφαλισθεί η έγκαιρη και άμεση συμμόρφωση των επιχειρήσεων. Προς αυτή την κατεύθυνση θα συμβάλει και η ευρεία διάθεση οργανωμένης τράπεζας πληροφοριών των κείμενων νομοθετικών διατάξεων. Επιπρόσθετα, η ευρύτατη προβολή

καλών πρακτικών «white list», με ταυτόχρονη ανάδειξη του οφέλους για τις εν λόγω επιχειρήσεις, αναμένεται να δημιουργήσει περαιτέρω κίνητρα άμεσης συμμόρφωσης των επιχειρήσεων του τομέα παραγωγής, καθώς επίσης και να καταστήσει εφικτή την άμεση επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση της συναφούς εμπειρίας τρίτων στη δική τους παραγωγική δραστηριότητα.

4.3 Πιθανές Πηγές Χρηματοδότησης

Βασική πηγή χρηματοδότησης των απαιτούμενων βελτιωτικών παρεμβάσεων της εξεταζόμενης διαδρομής μπορεί να αποτελέσει η ένταξη σχετιζόμενων πράξεων στα Επιχειρησιακά Προγράμματα «**Διοικητική Μεταρρύθμιση⁸**» και «**Ψηφιακή Σύγκλιση**».

Ειδικότερα, από το ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση δύναται να χρηματοδοτηθούν πράξεις ηλεκτρονικής διασύνδεσης και διαμοιρασμού πληροφοριών

- μεταξύ επιχειρήσεων και κεντρικής διοίκησης, σχετικά με τη διαδικασία παραγωγής
- μεταξύ ελεγκτικών αρχών, με σκοπό το συντονισμό επί των διενεργούμενων ελέγχων και το διαμοιρασμό των αποτελεσμάτων τους.

Για τις ανάγκες των παραπάνω, δύναται να υποβληθεί προς χρηματοδότηση στο ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση πράξης με τίτλο: «Δημιουργία πληροφοριακής βάσης δεδομένων λειτουργίας αγοράς τροφίμων και ποτών – Ενίσχυση Ελεγκτικών Μηχανισμών».

Παράλληλα, από το **ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση»** δύναται να χρηματοδοτηθούν δράσεις μελετών για την **απλοποίηση, αναδιοργάνωση και ενοποίηση των ρόλων και αρμοδιοτήτων της πλειονότητας των εμπλεκόμενων φορέων της κεντρικής δημόσιας διοίκησης** και ολοκληρωμένων εισηγήσεων για τις κατάλληλες παρεμβάσεις επί του υφιστάμενου νομικού και θεσμικού πλαισίου. Επίσης, από το ΕΠ Διοικητική Μεταρρύθμιση δύναται να χρηματοδοτηθούν πράξεις:

- κωδικοποίησης της νομοθεσίας και του ρυθμιστικού πλαισίου, ώστε να υπάρχει μια σαφής εικόνα για τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για τις επιχειρήσεις που λειτουργούν ή θέλουν να εισέλθουν στον κλάδο των τροφίμων (κώδικες ορθής πρακτικής κλάδου τροφίμων και ποτών).
- επαναξιολόγησης και επανασχεδιασμού της υφιστάμενης διαδικασίας διερεύνησης καταγγελιών.

⁸ 'Πεδίο παρέμβασης του ΕΠ αποτελεί η Δημόσια Διοίκηση. Το ΕΠ συνιστά μια ολοκληρωμένη δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων παρεμβάσεων με τις οποίες προσδοκείται ότι θα αντιμετωπισθούν οι βασικές δυσλειτουργίες της Δημόσιας Διοίκησης, σε ότι αφορά τους βασικούς συντελεστές διοικητικής ικανότητας (ανθρώπινο δυναμικό, κανονιστικό πλαίσιο, δομές και συστήματα) και στο επίπεδο της διαμόρφωσης των δημόσιων πολιτικών και στο επίπεδο της εφαρμογής τους από τις υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό υιοθετείται η αξιοποίηση της διαδικασίας της δημόσιας διαβούλευσης και η ενεργοποίηση όλων των εμπλεκόμενων μερών πέραν της διοίκησης και των εκπροσώπων του προσωπικού, όπως είναι οι κοινωνικοί εταίροι, ανεξάρτητες αρχές, οργανώσεις πολιτών, επιχειρήσεις κλπ' (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013).

4.4 Επόμενες Ενέργειες/ Αξιολόγηση Αποτελεσμάτων

Το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, οι βασικοί εμπλεκόμενοι φορείς για την εποπτεία της αγοράς τροφίμων και ποτών, θα πρέπει να προβούν στην εκπόνηση Μελετών Σκοπιμότητας αναφορικά με τις δράσεις που προτάθηκαν στην προηγούμενη ενότητα και οι οποίες δύναται να λάβουν χρηματοδότηση από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα Ψηφιακή Σύγκλιση και Διοικητική Μεταρρύθμιση.

Παράλληλα, στα πλαίσια υλοποίησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, θα πρέπει να ακολουθηθεί και κατάλληλη μέθοδος αξιολόγησης αποτελεσμάτων, με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής υλοποίησης κάθε φάσης και την έγκαιρη αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων.

Η μέθοδος αξιολόγησης θα πρέπει να εξειδικεύεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά υλοποίησης του συνόλου των παρεμβάσεων και να αφορά:

- το ποσοστό ανταπόκρισης των επιχειρήσεων στις απαιτήσεις της νομοθεσίας,
- τη σύγκριση του υφιστάμενου και νέου ρυθμιστικού κόστους διερεύνησης καταγγελιών,
- το βαθμό ενίσχυσης της εποπτείας της αγοράς από την υλοποίηση και χρήση ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος,
- το βαθμό κατανόησης των απαιτήσεων του νομικού πλαισίου από τις επιχειρήσεις.

Η προαναφερόμενη μέθοδος αξιολόγησης θα μπορούσε να υποστηριχθεί από σχετική Ανάλυση Κανονιστικών Επιπτώσεων, μέσω της οποίας δύναται να υπολογισθεί το αναμενόμενο όφελος και κόστος ενός νέου πλαισίου σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα βασικά βήματα της διαδικασίας ελέγχων παραγωγής στη βιομηχανία τροφίμων και ποτών.

